

Ήθη και έθιμα μετά την στέψη στην Αλμωπία της Μακεδονίας

[Πολιτισμός](#) / [Λαογραφία-Παράδοση](#) / [Πολιτισμός](#)

[Δρ. Γεώργιος Ν. Κόϊος, Ιατρός-Ενδοκρινολόγος](#)

Μετά την στέψη, οι γονείς και οι καλεσμένοι της νύφης επιστρέφουν στο σπίτι της νύφης και περιμένουν τα όργανα και την συντροφιά από μέρος του γαμπρού να τους οδηγήσει στο σπίτι του γαμπρού, στο κοινό γλέντι. Στο μεταξύ, όταν η νύφη φτάσει στο σπίτι του γαμπρού, πρώτα σταματά μπροστά στον πεθερό και την πεθερά και με την συνοδεία του ειδικού σκοπού του τραγουδιού της νύφης, κάνει βαθιές αργές μετάνοιες και ασπάζεται τα χέρια τους, ενώ ο γαμπρός ανεβαίνει στο δωμάτιο που θα καταλύσει η νύφη, κλείνει την πόρτα και την περιμένει. Όταν τελειώσει τις μετάνοιες, την παίρνει ο πεθερός με ένα μαντήλι που το κρατάει από την μια και από την άλλη η νύφη και ανεβαίνει τα σκαλιά για το ανώγι. Στο πλατύσκαλο ο πεθερός κερνάει τη νύφη γλυκό κουταλιού, για να γλυκάνει τον αποχωρισμό της από το πατρικό.

Αφού φάει το γλυκό η νύφη, αφήνει στο πάτωμα το πιατάκι και το πατάει σπάζοντάς το. Στη συνέχεια οδηγείται στο δωμάτιό της όπου την περιμένει ο γαμπρός. Μόλις ανοίξει την πόρτα η νύφη, βγαίνει μπροστά της και με ένα από τα παπούτσια που έχει βγάλει, την χτυπάει στο κεφάλι ελαφρά. Ίσως υπονοεί ότι

πρέπει η γυναίκα να σκύβει το κεφάλι της, καθώς κεφαλή του σπιτιού θεωρείται ο άνδρας. Το διάστημα αυτό των εθίμων τα όργανα δημιουργούν την μεγαλύτερη δυνατή ένταση συναισθημάτων με την αργή μουσική που παίζουν. Είναι τραγούδια γεμάτα καημό, αναμνήσεις και ελπίδες, δυσκολίες και φιλότιμες προσπάθειες, υποσχέσεις και αναμονές. Τραγούδια βγαλμένα μέσα από την ζωή.

Αφού τελειώσουν αυτές οι διαδικασίες, η νύφη και ο γαμπρός αποσύρονται για λίγη ώρα να ξεκουραστούν, γιατί το βράδυ θα έχει μεγάλη κούραση. Το απαιτούν τα έθιμα.

Τα όργανα αναλαμβάνουν πάλι την πρωτοβουλία καθώς ο χορός ξαναρχίζει με μαζική συμμετοχή των καλεσμένων του γαμπρού. Κάποια στιγμή εμφανίζονται η νύφη και ο γαμπρός για να αναλάβουν μαζί με τον κουμπάρο τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Αρχίζουν τα τραγούδια της νύφης. Στην αρχή τον χορό τον σέρνει η νύφη, μετά ο γαμπρός και στην συνέχεια ο κουμπάρος, ο πεθερός και η πεθερά σέρνουν πρώτοι τον χορό και ακολουθεί η νύφη. Πολλοί στενοί συγγενείς θέλουν να χορέψουν μπροστά μαζί με τη νύφη. Ο χορός και το γλέντι δεν σταματούν. Λίγο-πολύ όλοι είναι «φτιαγμένοι» από την επίδραση του οινοπνεύματος που ρέει αδιάκοπα και άφθονα.

Κατά τις οχτώμιση με εννιά το βράδυ, τα όργανα με συνοδεία στενών συγγενών και προσκεκλημένων του γαμπρού, ξαναπηγαίνουν στο σπίτι της νύφης για να προσκαλέσουν επίσημα και να φέρουν τους γονείς, τα αδέρφια και τους στενούς καλεσμένους της νύφης στο κοινό τραπέζι που παραθέτει ο γαμπρός και οι γονείς. Θα διαδραματιστούν παράξενα και αστεία γεγονότα.

Να τονισθεί ότι τον κύριο λόγο στο εξής έχουν οι γονείς και οι καλεσμένοι της

νύφης. Οι χοροί ορίζονται από αυτούς. Επίσης κάθε επιθυμία τους εκτελείται αμέσως και χωρίς καμία δυσανασχέτηση. Μόνο που οι επιθυμίες τους είναι γρίφοι που πρέπει να αποκρυπτογραφηθούν. Ο γαμπρός και οι δικοί του φροντίζουν έγκαιρα να μάθουν την έννοια των επιθυμιών των συμπεθερών. Το έθιμο, ο ισχυρός άγραφος νόμος, απαιτεί την πλήρη ικανοποίησή τους.

Στο διάστημα αυτό, παράλληλα με τον χορό, η νύφη προσφέρει διάφορα δώρα στους καλεσμένους. Πουκάμισα, ποδιές, τσουράπια, κάλτσες, μαντήλες, μαντήλια, ντορβάδες κεντητούς, μαξιλαροθήκες κεντητές και διάφορα άλλα. Μερικά από αυτά είναι έργα τέχνης. Ο συνδυασμός χρωμάτων και σχεδίων αποτελούν χάρμα οφθαλμών. Το γλέντι τραβάει σε μάκρος ως τις πρωινές ώρες. Αλλά η κόπωση αρχίζει και γίνεται έκδηλη για όλους. Έτσι από τις τέσσερες η ώρα το πρωί της Δευτέρας αρχίζει η αποχώρηση των καλεσμένων και των οργάνων και οι νεόνυμφοι αποσύρονται στο δωμάτιό τους για λίγη ξεκούραση μετά την μεγάλη ένταση σχεδόν ολόκληρης της εβδομάδος και ιδιαίτερα από το απόγευμα του Σαββάτου μέχρι το πρωί της Δευτέρας.

Την Τρίτη το μεσημέρι, την μεθεπόμενη δηλαδή της ημέρα της Κυριακής του γάμου, επισκέπτονται το ζευγάρι γυναίκες, στενοί συγγενείς της νύφης και οι στενότερες φίλες, φέρνοντας μαζί τους ένα μπουκάλι ρακί στο οποίο έχουν προσθέσει και ζάχαρη (το λεγόμενο γλυκό ούζο). Σκοπός της επίσκεψης είναι η επίδειξη των σημαδιών της αγνότητας της νύφης, που είναι ένα αιμόφυρτο σεντόνι, δείγμα απώλειας της παρθενίας της νύφης την πρώτη νύχτα του γάμου. Εκεί οι φίλοι του γαμπρού χορεύουν έναν από τους πιο γνωστούς χορούς της περιοχής μας, την **Πουσιντίτσα**. Στην εποχή μας, στο χωριό, αποτελούσε πολύ σημαντικό και σοβαρό θέμα η πιστοποίηση της αγνότητας της νύφης. Θεωρούνταν δείγμα σεβασμού της γυναίκας. Σήμερα, με την χαλαρότητα των ηθών και την λεγόμενη «χειραφέτηση της γυναίκας» και την «σεξουαλική απελευθέρωση», αυτά τα έθιμα θεωρούνται «βάρβαρες» συνήθειες και προσβάλλουν την «αξιοπρέπεια» της γυναίκας. Η «πρόοδος» επιτάσσει το αχαλίνωτο σεξ αποτέλεσμα «έντονου έρωτα», που τελειώνει πολύ γρήγορα και άδοξα τραυματίζοντας τους ίδιους και το περιβάλλον τους. Με το που παντρεύονται, οι πολύ «προοδευτικοί» αρχίζουν να ερωτροπούν εξωσυζυγικά και μπαίνουν οι διαδικασίες των διαζυγίων.

Συγχωρέστε με που είμαι «τόσο συντηρητικός» με «σκουριασμένες αντιλήψεις», που έχω το «θράσος» και να τις προβάλλω, αλλά και να βγαίνω από το θέμα τις περιγραφής των εθίμων. Όμως η διαφθορά, που προκαλεί τόσο ψυχικό πόνο, και που επιβάλλεται βάνουσα από τα ΜΜΕ, τον τύπο, την χυδαία λογοτεχνία, προσπαθώντας να προκαλέσουν συμπλέγματα στα αγνά παιδιά, καθώς τα εμφανίζει «οπισθοδρομικά» και ασκούν το γνωστό bullying (μπούλιγκ) σε ψυχολογικό επίπεδο, μας οδηγεί στην θέση αυτή. Επιτέλους, δεν είναι δυνατόν η διαφθορά, η χυδαιότητα, η εμπάθεια, και πολλές φορές η διαστροφή, να επικροτούνται και ό,τι αποτελεί κόσμιο να το διακωμωδούν με την ανοχή και της πολιτείας ακόμη, οι έμποροι της διαφθοράς και του εκφοβισμού στο όνομα του «προοδευτισμού», που αποτελεί τον μανδύα της διαφθοράς. Οι δυστυχείς, δεν έζησαν μια στιγμή της προσφοράς μοναδικής αγάπης στο μοναδικό πρόσωπο της ζωής τους, της δημιουργίας τους, και θα φύγουν ανέραστοι από τον κόσμο αυτό, όσο και να προσπαθούν να «νοηματίσουν» την έννοια του έρωτα με τον αρρωστημένο τρόπο τους. Οι απλοί και «καθυστερημένοι» κατ'αυτούς άνθρωποι, ζουν απλά, ταπεινά, δημιουργικά και με πληρότητα την ζωή τους. Τις δυσκολίες τις ξεπερνούν με προσευχή και συγκατάβαση. Νηστεύουν όταν είναι ο καιρός της νηστείας. Αλλά οι σχέσεις τους, οι αυστηρά προσωπικές σχέσεις του ζεύγους, έχουν άλλη ποιότητα. Είναι ευλογημένες και τέτοιες που, τι δεν θα έδιναν οι θηρευτές της ηδονής να μπορούσαν να νοιώσουν και μια στιγμή από την ζωή αυτών των απλών ανθρώπων, που, ακόμη, και χωρίς να το ξέρουν βιώνουν τον πραγματικό έρωτα στην πληρότητά του,, ενώ οι «προοδευτικοί» θα τον αναζητούν

ως το τέλος της ζωής τους χωρίς να τον ζήσουν ποτέ, και πεθαίνουν κυριολεκτικά ανέραστοι.

Μετά την μικρή παρένθεση ας συνεχίσουμε την διήγηση. Οι γυναίκες μετά την επίσκεψη στη νύφη επέστρεφαν από το σπίτι και καθώς έπιναν το ούζο «φτιάχνονταν» για τα καλά. Μερικές φορές επέστρεφαν μεθυσμένες από το σπίτι της νύφης και με χαρά ανήγγελαν το γεγονός που τους έβγαζε ασπροπρόσωπους.

Υπάρχει κι ένα άλλο σημαντικό έθιμο στο χωριό μας που αφορά τους νεόνυμφους. Την εβδομάδα μετά τον γάμο, μέχρι το Σάββατο, εκτός από την Τετάρτη, απαγορεύεται να βγει έξω από το σπίτι το ζευγάρι για να μην δούνε τους γονείς της νύφης. Το θεωρούσαν σαν γρουσουζιά. Υπήρχε ένα είδος καραντίνας στην κρεβατοκάμαρα του ζεύγους.

Αυτό αποτελούσε μια σοφή συνήθεια, που έδινε την δυνατότητα στο ζευγάρι να γνωρισθεί από κοντά, να αγαπηθεί πιο πολύ και να συνευρεθεί με σκοπό την χαρά τους και την δημιουργία οικογένειας, καθώς γνώριζαν για πρώτη φορά την έκφραση του έρωτά τους. Στις παλιές εποχές δεν υπήρχε δυνατότητα στις οικογένειες να διαθέτουν πολλά ανεξάρτητα δωμάτια ή άλλα σπίτια. Κατά κανόνα η οικογένεια κοιμόταν σε ένα μεγάλο δωμάτιο σε ξεχωριστά στρώματα. Πολλές φορές υπήρχαν δυσκολίες συνεύρεσης των παντρεμένων μέσα στον κοινό χώρο. Έτσι, το έθιμο έδινε την ευκαιρία στους νεόνυμφους να συνευρίσκονται απρόσκοπτα καθώς τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας έλειπαν στις διάφορες ασχολίες. Πολύ σημαντική προσφορά. Ίσως στην εποχή μας να αποτελεί θέμα για σκωπτικές συζητήσεις και αντικείμενο διακωμώδησης. Αν το δούμε καλά και το σκεφτούμε βαθύτερα, τότε αποκαλύπτεται η σοφία του απλού κόσμου, του λαού.

Την Τετάρτη είχαμε ένα ακόμη έθιμο: την πρώτη επίσκεψη της νύφης στην βρύση· στο χωριό μας συνήθως στην ελιά. Ήταν γεγονός και μαζεύονταν γυναίκες διάφορης ηλικίας και μικρά παιδιά που ήθελαν να μαθαίνουν τα έθιμα. Οι νεαρές κοπέλες έπαιρναν μαθήματα συμπεριφοράς όταν θα γίνονταν αυτές νύφες. Εκεί, προτού η νύφη γεμίσει νερό, της έβαζαν νόμισμα στο πόδι, συνήθως εικοσάλεπτο, που είχε και τρύπα στο κέντρο. Το νόμισμα αυτό το τίναζε με το πόδι της η νύφη σε μια γούβα που σχημάτιζε το νερό της βρύσης και το ξανάπερνε πίσω. Το θεωρούσαν γουρλίδικο και το έδεναν στην λαβή κάποιας στάμνας ή σε ένα γκιουμάκι με τα οποία μεταφέρονε και έπιναν νερό. Το Σάββατο της ίδιας εβδομάδας μετά τον γάμο, ένας από το σπίτι της νύφης έρχεται και προσκαλεί το ζευγάρι σε τραπέζι. Είναι η πρώτη φορά που οι γονείς θα δουν το ζεύγος μετά την στέψη. Η νύφη φοράει όλα τα νυφικά της εκτός από το πέπλο. Γεμίζει τις τσέπες του νυφικού (που έχει τσέπες) με καραμέλες, στραγάλια και σταφίδες ανάμικτα, και στον δρόμο όποιο παιδάκι συναντά το φιλά και του δίνει στραγαλοστάφιδο. Εμείς, βέβαια, οι μικροί γνωρίζαμε τότε η νύφη θα κάνει αυτή τη επίσκεψη (να πραβίτσε) και ασφαλώς δεν χάναμε την ευκαιρία να δεχθούμε το φιλί της νύφης και το δώρο που ήταν για μας μια λιχουδιά. Μετά από την επίσκεψη αυτή επέστρεφαν πια οι νεόνυμφοι στον συνηθισμένο τρόπο ζωής

Στην συνέχεια, διάφοροι συγγενείς και φίλοι, έκαμναν τραπέζι στο ζευγάρι και εκδήλωναν με αυτό τον τρόπο την αγάπη τους και την εκτίμησή τους.

Η όλη διαδικασία του γάμου με τα έθιμά του, δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο σφιχτοδέονται οι σχέσεις των ανθρώπων σε μια μικρή κοινωνία. Εδώ, όλοι είναι γνωστοί με το όνομα, είναι πρόσωπα που γνωρίζουν πόθεν κρατάει η σκούφια καθενός και δεν υπάρχει περιθώριο για εγωιστικές συμπεριφορές. Δεν μπορούν να αποκλεισθούν και παρατράγουδα. Κανένας κανόνας δεν εξαιρείται. Όμως, η απλότητα είναι κατά κύριο λόγο που χαρακτηρίζει την συμπεριφορά τους. Όταν αφορά όλους, μόνο χαρά και γαλήνη προσφέρει. Πάντα, βέβαια, θα υπάρχει και κάποιο γεράκι που ταράζει την ατμόσφαιρα.

Σημ.: Οι φωτογραφίες είναι ευγενική χορηγία των διαχειριστών της ιστοσελίδας: Παραδοσιακός Οικισμός Γαρεφείου Πέλλας (<http://paradosiakos-garefeiou.blogspot.com>).

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](https://bit.ly/3GROgca)

<https://bit.ly/3GROgca>